

ložnice, naj pošlje po nakaznici 2 K letnine in 5 h dostavnine ter event. zastonje.

Društvene vesti.

+ **Učiteljsko društvo za radovljški okraj** je imelo svoj sestanek dne 16. prosinca t. l. v šolskem poslopu v Lescah v kljub slabemu vremenu ob dobri udeležbi.

Društveni predsednik je v svojem nagovoru slavil Jugoslavijo, ki je izšla iz stoletja tlačenih narodov, ter poudarjal, da zborujemo prvič v svobodni Jugoslaviji pod kraljem Petrom in reg. Aleksandrom. Na njegov poziv so zborovalci zaklicali trikratni »Živijo« na Jugoslavijo, kralja Petra in regenta Aleksandra.

Društveni tajnik je poročal, da ima društvo do danes brez vsake agitacije 46 članov, ter upa, da se še priglasi, posebno učitelji vojaki, ki se še niso vrnili iz ujetništva, oz. od vojaštva. Uvedejo naj se sestanki, in sicer v zimskem času vsak drugi mesec, v poletnem pa vsak mesec. Pri sestankih naj prevzame eden od učiteljskih kako predavanje. Tema predavanja naj naznanj posameznik društvenemu tajniku.

Na predlog tov. Goriška se je odposlala regentu Aleksandru pozdravna brzojavka nastopne vsebine: »Učiteljstvo, zbrano na sestanku Radovljškega okrajnega učiteljskega društva, pošilja najiskrenejšje pozdrave z izjavo, da je na razpolago kraljevi vlad v Belgradu, če ga ona rabi na jugu kraljevine. Uverjeni smo, da bo kraljeva vlada delovala na področju ljudskega šolstva, ki je podlaga blaginji jugoslovanskega naroda.«

Tov. Gorišek je utemeljeval brzojavko z daljšim govorom, kjer je posebno kazal na nujnost centralizacije vsega šolstva v državi SHS. — Isti tovariš je nadalje govoril o sestavi novih ljudskošolskih čitank ter o temi »Neprilike učiteljskega stanu«.

Referate tov. Goriška so vzeli zborovalci brez debate na znanje.*

Sklenilo se je, da morajo vsi društveni člani poravnati članarino za leto 1919 do 15. svečna t. l. Kdor tega ne stori, se ga izbriše iz imenika članov, oz. se mu ustavi Zavezni listi.

Končno se je razpravljalo o aprovizaciji z željo, da bi aprov. predsednik prosil okrajno glavarstvo, da da nalog županstvom, oz. apr. odborom, naj veljajo ista določila v državi SHS, kakor so veljala pod avstrijskim režimom.

Aprovizacijski predsednik obljubi, da bo storil primerne korake na merodajnem mestu ter preskrbel tudi z zabelo učiteljstvo, kolikor bo v njegovi moči.

Ker se nihče več ne oglašil k besedi, zaključil društveni predsednik zborovanje z željo, da bi se učiteljstvo udeleževalo v polnem številu društvenih sestankov in zborovanj. Tajnik.

+ **Učiteljstvu radovljškega okraja!** Vsak član Učit. društva za radovljški okraj naj plača svojo članarino za leto 1919 (24 K) po poštni nakaznici na naslov: ga. Erna Omanova, učiteljica v Begunjah pri Lescah. Kdor ne plača do 15. februarja t. l., se ga ne smatra za člana. — Lanska članarina naj se tudi poravnava. Tajnik.

+ **Učiteljsko društvo za celjski okraj** je sprejelo na vdanostno brzojavko, ki jo je povodom svojega občnega zbora poslalo našemu regentu, nastopni odziv:

Beograd: Izvolite primiti mojo najiskrenejšjo zahvalo za izraze vdanoosti. Dober učitelj, ki razume nežna srca mladine, je najboljša garancija za veliko bodočnost države Slovencev, Hrvatov in Srbov. Storili bomo vse, da rešimo najlepše dele Jugoslavije italijanskega in nemškega jarma. — Aleksander.

+ **Učiteljsko društvo za laški okraj.** Ob prav povoljni udeležbi je imelo Učiteljsko društvo za laški okraj dne 5. t. m. svoj redni občni zbor za l. 1919. V otvoritvenem govoru pozdravljajo tov. predsednik vstajenje in osloboditev SHS ter čestita tovarišem vojakom, da so se po toliko letih zopet lahko povrnil med svoje crage. Za tekoče leto je bil vnovič izvoljen za predsednika tov. Anton Gnus, za podpredsednika tov. Franc Zupančič, za odbornike pa tov. M. Čander, A. Geršetičeva, A. Hofbauer, V. Jurko, Fr. Lebar, J. Pintarjeva in J. Velkavrh. Z zadovoljstvom se mora poudariti dejstvo, da se je tudi pri nas glede rednega vplačevanja društvenine in naročnine stanovskih listov veliko na boljše obrnilo in da zna vsak posameznik ceniti moč trdne organizacije, kateri edini se imamo zahva-

* Referat o sestavi novih učnih knjig smo izročili enketi, ki se bavi s tem poslom; referat o neprilikah učit. stanu pričbimo prihodnjč. — Uredn.

liti za uspehe izboljšanja naših gmotnih razmer. Prihodnje zborovanje bo 19. marca. Kraj in ura se bode ta pravočasno naznanila v »Tovarišu«. Na snidenje tedaj!

+ **Novo učiteljsko društvo na Štajerskem.** Dne 9. t. m. se je ustanovilo na naši jezikovni meji v lepi Dravski dolini učiteljsko društvo za marbeški okraj. Na povabilo tovariša Robiča se je zbralo na ta dan slovensko učiteljstvo v prijazni Vuzenici in položilo temelj novemu društvu. Sicer je obstojalo v temu okraju že prej učiteljsko društvo, a pravzaprav le po imenu. Zaradi znanih avstrijskih razmer je bilo v našem okraju poleg nekaterih nemških šol največ utraktivističnih nestorov, kjer je bilo nastavljen učiteljstvo večinoma nemškega mišljenja. V bivšem okrajnem učiteljskem društvu marbeškega okraja so bili vsaj na videz tudi nekateri Slovenci. Gospodovali pa so Nemci, ki so se sicer ponašali z narodno slogo, kjer pa Slovenci niso prišli ne do besede, še manj pa do veljave. Sploh se pa tudi Nemci niso brigali dosti za društvo, ki je bolehalo zaradi narodnostnih razmer in pa menda — na starosti. Zadnji predsednik društva ni sklical namenoma več let občnega zbora, in tako je društvo razpadlo. Malokje bo imelo učiteljstvo tako težko nalogo nekaj let, kakor ravno na dosedanjih jezikovnih mejah. Treba bo enotnega, trdega dela v šoli in zunaj nje, da se polagoma dvigne ljudstvo iz odreenelosti, v katero ga je pahnili naš narodni nasprotniki tekom desetletij, da je lažje nemoteno delati, kar je hotel. Zato bo imelo novo društvo polne roke dela, posebno prva leta. Do sedaj so redki posamezniki tavalj vsak zase. Komaj poznali so se. Vsak je nosil sam svoje obilne križe in težave. Naše delo se je izgubilo, ker se ni moglo organizirati v skupno smer za skupni smoter. Odslej pa bomo delali skupno po začrtani poti šoli in ljudstvu v prid. — Skupno bomo trpeli, a tudi skupno se tolažili, bodrili in veselili. Naj bi vladal v novem društvu vedno tisti duh tovarištva in domačnosti, kakor je vladal ob ustanovitvi, ko so nam tako hitro minevale ure v živahnem razgovoru. V odbor so bili voljeni: predsednik Joško Golob, Vuzenica, tajnica Ivka Vidmarjeva, Vuzenica, blagajnik Roškar, Trbonje, in odbornika Janko Robič in Simon Viher. Zborovanje je posetil tudi inženir Pahernik, znan kot prijatelj učiteljstva in šole ter zagotavljal učiteljstvo simpatij in naklonjenosti merodajnih činiteljev. Kot gost je prisostvoval tovariš Drago Mravljak iz Zreč, tukajšnji ožji rojak.

Darujte za koroške slovenske šole slovenskih knjig!

Na Koroškem začnajo z delovanjem slovenske ljudske šole. A to delovanje je omogoče, ker nimajo na razpolago nobenih slovenskih učnih knjig. Nujno pozivljamo vsa šolska vodstva in vse privatne osebe, naj pregledajo svoje zaloge in knjižnice ter naj odberejo za koroške slovenske šole, karkoli dobe pripravnih in porabnih knjig. Vsaka slovenska učna knjiga se sprejme s hvaležnostjo. Dobro se tudi stare knjige, Abecedniki, Berila, Čitanke. Pomagajmo koroškim bratom in sestram! Knjige pošljite takoj na naslov: Pavel Košir, okr. šolski nadzornik in komisar, Velikovec; oziroma: Rudolf Mencin, okr. šolski nadzornik in komisar, Borovlje — Hitite s pošiljanjem, da omogočite vsaj deloma reden pouk v slovenskih šolah na Koroškem!

Kronika.

= **Urnava učiteljskih plač.** Vsem mestnim in okrajnim šolskim svetom v območju Narodne vlade SHS v Ljubljani je bil razposlan ta-le odlok: Narodna vlada SHS je na svoji seji dne 30. decembra 1918 sklenila, da ugotovi prošnjam ljudskošolskega in meščanskega učiteljstva in uredi njegove službene prejemke, s 1. januarjem 1919 pričeni, tako da bodo ljudskošolski učitelji (učiteljice) dobivali plače XI.—VIII., meščanskošolski pa X.—VII. plačilnega razreda državnih uradnikov. Narodna vlada SHS je uvaževala sedanje težke čase in slabe gmotne razmere učiteljstva in upa, da jim je s tem korakom temeljito odpomogla in odstranila materialne zapreke, ki so doslej lahko ovirale učiteljstvo v izvrševanju njegovega poklica. Zato pa Narodna vlada — poimenovala poverjeništvu za nauk in bogočastje — z gotovostjo pričakuje, da bo učiteljstvo odslej, rešeno materialnih skrbi, posvetilo kar najintenzivnejše vse svoje moči visokemu in neizrečno važnemu zvanju. Predvsem naj učiteljstvo skrbi zato, da bo svojo lastno splošno in strokovno izobrazbo neprestano izpopol-

njevalo. Nulla dies sine linea: kdor ne napreduje, ta — nazaduje. Le globoko naobraženo učiteljstvo bo resnično kos tudi naobražanju in vzgoji mladine in tako umski in srčni izomiki naroda. Za pouk vsekdar skrbno in podrobno pripravljeno, naj vrši učiteljstvo kar najtočnejše svojo dolžnost med mladino v šoli. Zunaj šole pa naj izpopolnjuje ljudsko naobrazbo s tem, da sodeluje, kjerkoli se nudi prilika, pri narodnih, kulturnih stremljenjih in naj nadaljuje vzgojo naroda zlasti s svojim lepim zgledom. Vse, kar učitelj (učiteljica) zunaj šole podvzame, naj bo tako, da bo dvignilo čast in ugled učiteljskega stanu. Pridobiva naj si zaupanje in ljubezen ljudstva, mu po možnosti pomaga tudi na gospodarskem in socialnem polju. Šolska oblast bo varno pazila na to, da se bo učiteljstvo — kakor je po svoji službeni priležnosti dolžno — strogo ravnalo po zakonih in ukazih šolskih oblasti, da bo svoje službene naloge po svoji najboljši vesti in zavesti izpolnjevalo ter se skrbno ogibalo vsega, kar bi kršilo njegove dolžnosti ali bilo na kvar ugledu učiteljskega stanu in bi metalo kakršnokoli senco nanje, ki so poklicani, da poučujejo in v verskonavnem duhu odgajajo mladino in narod. Narodna vlada je z ureditvijo učiteljskih plač rada položila velik kapital na žrtvenik domovine, pričakuje pa, da ta kapital donese bogatih obresti za vsestransko kulturno povzdigo narodovo. — Ta odlok se pošilja po naročilu poverjeništvu za uk in bogočastje z dne 8. prosinca 1919, št. 220, vsem opravnim (mestnim) šolskim oblastvom v območju Narodne vlade SHS v Ljubljani z ukazom, naj nemudoma obveste o njem vsa šolska vodstva, ki naj zopet poskrbe za to, da vsak učitelj (učiteljica) ta odlok točno na znanje vzame, si ga za svojo uporabo prepiše in se natančno po njem ravna. — Predsednik V. Š. S.: Sušnik I. r.

= **Nova ustava Jugoslavije.** Ministrski svet je sprejel predlog komisije, da se srbska ustava riširi na ves teritorij kraljevine SHS. Izvoljena je bila komisija 3 oseb (dr. Kramer, Trifkovič in Korač), ki je sestavila gori omenjeni predlog, katerega je ministrski svet odobril. V kratkem bo proglašena temeljna ustava za vse jugoslovanske kraje. Obsegala bo med drugim ne le političnih in državljan- skih pravic, marveč tudi nekaj načelnih odredb za začasno organizacijo države, ljudsko zastopstvo, samoupravo ter neodvisnost sodnikov. Pridržana je institucija državnega sveta kot vrhovnega upravnega sodišča.

= **Slovenske kulturne zahteve.** Znanstveni odsek kulturnega sveta je sklenil: Ustanovi naj se slovensko vseučilišče, in sicer, če je mogoče, popolno. Znanstveni odsek je tudi že imenoval kandidate za slovensko vseučilišče; med njimi so taki, ki so se že habilitirali, dalje taki, ki so sposobni po svoji znanstveni delavnosti, da takoj postanejo docenti, in slednjič taki, ki jim je še treba dati priliko, da se primerno izobrazijo. — Organizuje naj se v Ljubljani osrednja znanstvena knjižnica. Združijo naj se vse bivše državne knjižnice (tako ljubljanska, goriška, tržaška, celovška licejska knjižnica ter graški Johanneum), potem muzejske knjižnice in po možnosti tudi zasebne (n. pr. ljubljanska bogoslovna in frančiškanska knjižnica). Kot najprimernejši prostor za osrednjo knjižnico se je imenoval Narodni dom v Ljubljani. — Iz raznih državnih, deželnih, dvornih in zasebnih arhivov (n. pr. iz samostanskih arhivov, iz arhivov grofov Turjaških) naj bi se napravil skupen osrednji arhiv, ki naj bi bil na razpolago znanstvenim delavcem. — Vseučiliška komisija na Narodni vladi v Ljubljani je sklenila z ozirom na vlogo zbora ljubljanskih bogoslovnih profesorjev, podano v soglasju z ljubljanskim knezoškofom predlagati Narodni vladi, da naj se prizna bogoslovnemu učilišču v Ljubljani značaj fakultete z vsemi pravicami sedanjih bogoslovnih fakultet (podeljevanje doktorata itd.).

= **Prof. dr. Rešetar — odpuščen iz službe.** Znanega učenjaka dr. Milana Rešetarja, profesorja slovanske filozofije na dunajskem vseučilišču, je vlada Nemške Avstrije odpustila iz službe. Prof. Rešetarja sprejme zagrebško vseučilišče.

= **Službovanje nad 40 let.** Štajerski deželni šolski svet je sklenil vse učitelje voditelje (drugi itak prej opešajo) z nad 40 službenimi leti s 1. januarjem 1919 vpokojiti. Marsikateri starega nadučitelja bo to trpko zadelo; za svoje dolgoletno, zvesto službovanje dobi v slovo ne ljubo — brco. — Nasprotno pa moramo pomisliti, da šola ni hiralnica in da vsak ne ve, da ni več za delo, pa službuje tudi 50 let. Naj se pri nas kaj ukrene, da ne potreba starih tovarišev nasilno odstranje-

vati, kar je za vse mučno. Določi se naj najvišja meja, in če je ta 45 ali sedaj 48 ali celo 50 službenih let — kar je šoli v veliko škodo — samo določeno naj bo; tedaj vsakdo ve, da mora iti brezpogojno v pokoj in bo storil sam svojo dolžnost.

= **Dalmatinski učitelji Wilsonu.** Iz Splita poročajo: Nad 600 dalmatinskih učiteljev je poslalo predsedniku Wilsonu brzojavko, v kateri pozdravljajo kot predstavljajo 99 odstotkov vsega dalmatinskega učiteljstva predstavnika svetovne demokracije ter pravijo, da so trdno uverjeni, da bo jugoslovanska Dalmacija v zmislu skoro brezizjemno vsega prebivalstva priznana od entente Jugoslaviji in da ne bo pogažena na kongresu, na katerem bodo zastopniki velike zapadne demokracije uravnavali temelje medsebojnih razmer.

= **Mariborski okrajni šolski svet v slovenskih rokah.** V mariborski okrajni šolski svet so imenovani: dr. Leskovec, dr. Rosina, dr. Koderman, profesor Ivo Vreže in urednik Žebot. Čeprav je mariborski okraj popolnoma slovenski, so sedeli v okrajnem šolskem svetu doslej izključno Nemci, ki so dosledno zatirali slovensko šolstvo in učiteljstvo. Z novim imenovanjem je dolgoletna krivica popravljena. Upati je, da bo slovensko šolstvo pod novim vodstvom — rešeno nekdanjega pritiska — kar najbolj prosperovalo.

= **Društva prostozidarjev** so po novem zakonu v Nemški Avstriji dovoljena. V tej republiki so sedaj ustanovili »Veliko ložo«.

= **Češkoslovaška akademija lepih umetnosti v Rimu.** Grofica Piccolomini-Menatti je darovala Češkoslovaški republiki 1000 kvadratnih metrov obsežno stavbišče v lepi leži nasproti cerkvi sv. Petra v Rimu, da tamkaj zgradi češkoslovaško akademijo lepih umetnosti.

= **Italijanski socialisti in Jugoslovani.** V Milanu je zborovala italijanska socialistična stranka. Zborovanja so se udeležili državnozborni poslanci, strankin izvrševalni odbor in odbor splošne delavske zveze. Sklenili so organizovati skupno konferenco italijanskih in jugoslovanskih socialistov v svrhu sporazuma glede državnih mej ter v namen, da preprečijo novo prelivanje krvi.

= **Italijani in Ciril-Metodove šole.** Italijanski okrajni komisar v Voloski in Opatiji je po naročilu guvernerja v Trstu ukazal zapreti vse slovenske Ciril-Metodove šole v okolici. Značilno je, da smejo nemške šole s poukom nemoteno nadaljevati.

= **Francosko vseučilišče v Strassburgu.** Dne 15. t. m. so v Strassburgu slovesno otvorili novo francosko vseučilišče.

= **Popolen mir meseca marca.** Iz Amsterdama javljajo Češkoslovaškemu tiskovnemu uradu: Po vestih, dospelih semkaj iz Pariza, je zbornični odsek za zunanje stvari sklican na sejo dne 1. marca t. l. Ob tej priliki vzame na znanje glavne obrise mirovne pogodbe. Clemenceaujevo glasilo »L'homme libre« pripominja k temu: Odločeni smo, priti do miru že v mesecu marcu, da na ta način zagotovimo pomladarsko obdelovanje francoske grude po vračajočih se vojakihi.

Polemika.

Pristop k organizaciji.

Učiteljski Tovariš, Učiteljski svet in razna učiteljska društva vabijo učiteljstvo k pristopu v organizacijo. To vabilo je umevno, a ni ravno potrebno. Vedno so društva rada sprejemala člane, to se godi tudi sedaj. V društvu je prostora za vse poštene slovenske učitelje, ne oziiraje se na političsko prepričanje, ni pa prostora za narodne odpadnike in ljudi dvomljivega značaja. V vsakem stanu so ljudje, ki delajo svojemu stanu sramoto, žal, tudi učiteljstvo v tem primeru nima izjeme. Za te je pristop tudi v naprej izključen. Ravno v sedanjem času se lahko priklopijo društveni, ki ne sodijo k nam.

Ostati mora načelo: Biti član društva Zaveze jugoslovanskega učiteljstva je čast; za vstop se je oglašil, in odbor lahko pristop dovoli ali zaradi tehtnega vzroka tudi odneče.

Cvet slovenskega učiteljstva je bil vedno organiziran!

Iz pedagoških krogov.

»Slovenec« objavlja v 16. številu, z dne 21. t. m. pod gorenjim naslovom notico, kjer pravi, da so se »naselile v nekatere starejše in najmlajše liste boljševisko-revolverske manire, ki morajo vse treznomisleče bralce samo odbijati. Tudi list »Učit. Tovariš«, glasilo jugosl. učit. Zaveze, piše nekaj časa deloma na način, ki nikakor ne izpričuje, da se okrog njega zbirajo pedagogi.«

Prav dobro vemo, kje in kdo so tisti »pedagoški krogi«, ki so poslali »Slovenec« zgoraj citirane vrste. Tem in takim »pedagoškim krogom«, ki so v tesni zvezi z zamirajočim in splošno obsojenim šolskim nadzorstvom na bivšem Kranjskem, umevno ne more biti vseč, da jim odkrito in jasno kažemo pregrehe in napake, ki so jih za vzvišeno in nepristransko službo diskvalificirale. »Boljševiško-revolverske manire« so na njihovi strani, saj so se jih priučili v šoli Kalteneggerjevega-Susteršičevega nasilstva, ki je pa k sreči izgubilo svojo odurno moč. Le »Slovenec« tem žalostnim eksistencam, žal, odpira svoje predale — kakor se je to svoj čas godilo, ko so nam »pedagogi« enakih kvalitete »iz učiteljskih krogov« metali v lice pariške apaše in barcelonske anarhiste...

Okrog našega lista se zbirajo taki pedagogi, ki hočejo vzpostaviti redno, vzajemno, stvarno in strokovno delovanje vseh faktorjev — torej tudi šolskih nadzornikov — na polju našega vzgojstva in šolstva. Da dosežemo ta smoter, hočemo storiti vse, kolikor nam dolžnosti nalaga naš časnikarski poklic. Ker to »pedagoškim krogom« — dobro so se maskirali — ni po volji, bo bržkone naša pot prava. Počakajmo!

Učiteljstvo in S. L. S.

Pod tem naslovom piše »Slovenec« z dne 23. t. m., da je v višjem šolskem svetu nastalo čudno razmerje moči. »Svobodomo-museino učiteljstvo inia v njem dva zastopnika in mestna občina je poslala kot zastopnika staršev še tretjega. Nikakor ne razumemo, kako naj bo edini svobodomo-museini učitelj zastopnik staršev, ko je vendar ogromna večina ljudstva proti svobodomo-museizmu... Če svobodomo-museino učiteljstvo hoče trkati na svojo veliko večino, s katero si je mandate osvojilo, greši proti pravemu demokratizmu, ki hoče, naj se zdravo uveljavijo vse sile. Kolikor pa je večinski princip veljaven in za red naravnost potreben, gre prvenstvo ravno učiteljstvu Slomškove zveze... Zadnji shod V. L. S. se je za Slomškovo zvezo oglašil z elementarno vihravostjo...»

Če preskočimo deloma skvarjeno logiko »Slovenec« notičarja, se moramo ustaviti ob zadnjem shodu V. L. S., ki se je vršil v ljubljanskem Unionu, kjer so res gremeli proti »liberalnemu« (= svobodomo-museinu) učiteljstvu, ki da je Slomškovo Zvezo preslepilo za mandat itd. Pripomniti pa je treba, da so gospodje gradili s vojo sodbo na napačnih premisah: na Silvestrovo notico, ki smo jo zavrnili že zadnjič, in na lažnivih informacijah, ki so jih dobili od tega in tega. (Kao in od koga, bi lahko določno povedali.) Tako se razpleta krivica naprej, ker ji je vir laž in potvora!

Učiteljski svet se naj posvetuje, kako bi se dalo intrigam in natolcevanjem napraviti konec. Skodujejo našemu ugledu — dobremu imenu in poštenim namenom skupnega delovanja. Intrigant in klevetnik je denunciantov brat! Takega sorodstva nam ni treba!

Na taboru »Svete vojske« je govoril o temi »Mir med nami« znani publicist Alb. Prepeluh-Abditus, ki je na vprašanje: »Torej proč z vsakim medsebojnim bojem?« tako odgovoril: »Tako vprašanje zanikam. Vse življenje je boj, je izpreminjanje danega, je večno presnavljanje naših misli in občutkov. Boj je edina možnost zdravega napredka v človeškem delanju in nehanju. Toda ta boj mora biti pošten, in zlasti v zadevah javnega življenja načelen. Za idejno podlago naj mu služi spoznanja resnica in pravica. V vseh primerih moramo odklanjati laž kot bojno sredstvo. Mogoče je, da se z lažmi lažje in hitreje dosega male uspehe, toda ne pozabimo, da so tako priborjene zmage le navidezne, hipne, in da se more iz njih roditi le zlo — ker so iz zla porojene. Ne smemo pozabiti, da so takšni, z lažjo priborjeni uspehi vedno v škodo tudi tistemu, ki jih tako pribori, ne zgolj njegovemu nasprotniku. V interesu celokupnosti je tedaj, da izbacemo laž iz svoje srede in se navadimo na poštenost in resnico v vseh primerih življenja. Zmota človeštva, katere zgodovinske priče smo bili mi vsi, je nedvomno pokazala, da se moramo dvigniti iz blata, po katerem smo se plazili, da se moramo odreči nepoštenemu orožju v boju vsakdanjega življenja. — Ako pravim, naj zavladajo med nami mir, ne mislim s tem na mir brezdelnosti, katerega posledica bi bila vsestransko pomelkuženje, temveč na to, da naj se boj vrši načelno, s pomočjo resnicoljubnosti in pravičoljubnosti. Kakor v zasebnem življenju, tako se moramo tudi v vsem javnem življenju navaditi na poštenost... Do miru pride človeštvo, pride narod, pride posameznik,

ako bomo upoštevali to, kar občutimo in spoznamo za pravično in resnično. Zaman pa bomo hrepeneli po trajnem miru, dokler se bomo prostovoljno uklanjali nasilju krivice in laži.»

Zapišite si v spomin smisel teh besed in — če mogoče — ravnajte se po njih, kadar zopet namerite lok na učiteljstvo v Zavezi! Če ne — bomo morali streljati nazaj!

Iz Jugoslavije.

— Slavku Pečniku v spomin. Šel si, dragi, v cvetu mladosti, šele 17 let star, up staršev, ljub prijatelj vsem, ki smo Te poznali! Daroval si svoje mlado, nadebudno življenje na žrtveniku ljubljene Jugoslavije! — Ljubezen do nje Te je gnala kot prostovoljca braniti njene meje proti zemljelačnim, oholim Nemcem. Zapustil si III. letnik mariborskega učiteljskega in v prvih vrstah koroške legije Ti je predrla sovražno kroglja srce, ki je ljubilo tako vroče lepo našo domovino! — Pričakovali smo, da Te sprejmemo v svojo sredino kot kolego, zdaj pa žalujemo za Tabo, ki ležiš v metropoli Slovenije. — Ni bilo dano ne žalujočim staršem ne nam, spremiti Te k zadnjemu počitku, a prejmi, mladi junak, tem potom poslednji pozdrav! — Žalujočim roditeljem naše globoko sožalje! Potolaži naj jih Bog in zavest, da je padel njihov sin kot prostovoljni branitelj svete nam jugoslovanske zemlje. — Slavko dragi, Tvoj spomin bo živel v naših srcih in bo zapisan z zlatimi črkami v povestnici jugoslovanskega junaštva. Bodi Ti lahka zemljica! — ek.

— Poziv slovenskemu učiteljstvu v predzadnji števi »Učit. Tov.« z dne 10. januarja t. l. je pač popolnoma umesten, a menda velja res samo le slovenskemu učiteljstvu. Kaj pa je z onim delom našega učiteljstva, ki je ves čas odločno kazal svoje narodno renegatstvo, ki ni bil član naših slovenskih učiteljskih društev, ampak nemških, dasi je služil svoj kruh na slovenskih šolah? — Čez noč so se ti poprej tako zagrizeni nemškutarski elementi prelevili v navdušene Jugoslovane, sedaj pa jih naše organizacije prav dobrodušno sprejemajo. Odkritosrčni pristaši naših organizacij ti ljudje ne morejo biti! Kako? Saj bi si nadeli poleg strašnega greha narodnega odpadništva nov greh, greh nehvaležnosti napram tistim, ki so jih pod obljubo nemškutarjenja nastavljali, ne oziraje se vsaj nekoliko na njihovo duševno sposobnost in stanovsko naobrazenost. In ti ljudje, ki so svoje narodno mislečje in delavne tovariše denuncirali, jih spravljali na bojna polja, v ječe, ti ljudje naj bi bili sedaj v naših organizacijah z vedno narodnim učiteljstvom isto? Nikdar ne, kjer je količjak zavednosti v društvu! Vun s teml značaji, ali vsaj naj se pokaže do njih ona mržnja, ki si jo za svoja lopovstva po vsej pravici zaslužijo! Sicer pa še vedno trdno sedi na svojih stolčkih ta protežirana gospoda bivših nemških deželnih šolskih svetov in pravnič ne vemo, kdaj misli Narodna vlada tem ljudem posvetiti drugam. Ali hoče v miru pustiti te ljudi, ki jih je proti volji ljudstva in okr. šol. svetov nastavljal štajerski dež. šolski svet samooblastno? Narodna vlada naj potem vzame odgovornost nase, če med ljudstvom zavre in če se utegnejo na teh šolah doigravati dogodki, ki bodo ugledu šole vsestransko v kvar.

— Okrajni glavar dr. Milko Lubec. ki je služboval v ministru za uk in bogočastje na Dunaju, je prevzet v državno službo v obročju Narodne vlade SHS v Ljubljani in prideljen oddelku za uk in bogočastje.

— Šolski pouk. Vse one šole, kjer je bil pouk od 13. t. m. zaradi žigosanja bankovcev prekinjen, so z 21. januarjem začele zopet z rednim poukom.

— Slovenskih knjig za šolsko knjižnico potrebuje štirirazredna ljudska šola v Črni na Koroškem. Nimamo niti ene slovenske knjige! Zavedni Slovenci, pomagajte! Knjige ali darove v denarju je pošiljati na naslov: Šolsko vodstvo v Črni na Koroškem.

— Iz Krškega nam pišejo: Z meščanske šole v Krškem so odšli h koroški legiji prostovoljcev tovariši Iv. Magerl, Albin Zavrl in Leopold Namorš. Na zavodu sta hipoma ostala le ravnatelj dr. Romih in strokovni učitelj Dragotin Humek. Reden pouk je torej nemogoč.

— Plemenito dejanje. Iz poročila tovariša Iv. Šmerala, šol. voditelja v Lescah, posnemamo: Dne 2. grudnia pret. l. je tukajšnjemu šolskemu vodstvu izročil tov. Franjo Lovšin, nadučitelj na Vinici v Beli Krajini, vsoto 600 K z ustanovnim pismom kot ustanovo za pridnega in ubogega učenca naše šole, namesto da bi

postavil spomenik na grob svojemu bratu Ivanu Lovšinu, ki je kot župnik umrl v Lescah. Tov. Lovšin je odredil, da ima pravico podeljevanja šolsko vodstvo, kar odgovarja edino zdravemu nazoru, ker more le šolsko vodstvo nepristransko razsoditi, kdo je vreden ustanove. Testatorju bodi izrečena najlepša zahvala. Brat bratu je postavil najlepši spomenik!

— Plemenito dejanje. Učiteljica Agneza Zupanova je volila v svoji oporoki ubožnim učenkam na šentjakovski dekliški osemrazrednici v Ljubljani znatno vsoto v razdelitev. — Priporočujoč se njihovemu molitvenemu spominu, je želela, da bi bila obdarovankam po malem olajšana letošnja zima in vojna draginja. — Učiteljstvo je ustreglo tej želji pokojne bivše kolegije ter je njen prvi posmrtni godovni dan, 21. t. m., obdarovalo s to zapuščino 26 učenk. Obenem je šolsko vodstvo odredilo, da se je ta dan ob 8. uri zjutraj opravila v šentjakovski cerkvi za zaslužno kolegijno maša zadušnica, ki so se je udeležile vse učenke in učiteljstvo. — Vsem nam — učiteljicam in učenkam — naj pokojnica, ki je nad 31 let poučevala na naši šoli, biva v blagem, hvalnem spominu!

— Umrl je dne 21. t. m. v Ljubljani gosp. Peter Režek, župnik v p., zlatonaršnik, častni občan starotrški itd., brat našega ljubljanskega tovariša Juraja Režka. Pokojni župnik Režek je bil plemenit mož, ki si je s svojim odkritim značajem in koncilantnim vedenjem pridobil splošne simpatije in obče spoštovanje. Svoje duhovniške posle je najdlje obavljal v Starem trgu v Beli Krajini z vneto, požrtvovalnostjo in ljudomilostjo, da se ga je narod oklepal z vdano ljubeznijo. Umrl je po večletni bolehnosti v šentpeterskem župnišču v Ljubljani praznični rok, a z nepregledno vrsto dobrih dejanj, ki so šla za njim. Blagemu možu in zvestemu služabniku Gospodovemu bodi ohranjen časten spomin! Tudi med učiteljstvom je imel mnogo pravih prijateljev! Tovarišu Režku, ki ga je z bratom spajala iskrena ljubezen, naše srčno sožalje!

— Umrl je v Ljubljani magistratni uradnik Stanko Svetina, sin pokojnega našega tovariša Josipa Svetine, nadučitelja v Zalmi, star 30 let. Prej je bil služatelj trgoveške akademije v Pragi ter je bil tudi literarno delaven, zlasti se je ukvarjal s prevodi iz češčine. Fudi našemu listu je bil sotrudnik. Ljub mu bodi spomin!

— Okrajni šolski svet v Marenbergu — razpuščen. Narodna vlada SHS v Ljubljani, oddelek za uk in bogočastje, je razpustila okrajni šolski svet v Marenbergu ter poverila njegove posle do nove sestave okrajnemu glavarju SHS v Slovenjgradu.

— V Zadru je umrl v 74. letu svoje dobe bivši državni poslanec prof. Virgilij Perić.

— Sprejemanje častnikov v skupno vojsko kraljevine SHS. Od poveljstva II. vojnega okrožja v Ljubljani, pers. št. 520, povelje št. 11 z dne 16. januarja 1919, smo prejeli s prošnjo, da objavimo: Na števi. 66 vojne misije v Ljubljani od 12. januarja 1919: Gospod vojni minister kraljevine SHS je odredil, da se bodo vsi aktivni in neaktivni častniki, vojaški duhovniki, zdravniki, računovodje itd., vojaški uradniki ter vsi dotični aspiranti bivše avstro-ogrške armade, ki žele vstopiti v vojsko kraljevine SHS, mogli sprejeti v to z isto šaržo, ki so jo imeli v bivši avstro-ogrski vojski. — Aspiranti se sprejmejo kot podporočniki, a kapetani, ki so bili v tej šarži več kot 2 leti, se sprejmejo kot kopetani I. razreda. — Vsak tak častnik itd. naj vloži prošnjo v dveh izvodih. Izdajo se za to določeni formularji z navodilom na vsa poveljstva. Te tiskovine naj se natančno in lastnoročno po obrazcih izpolnijo. Vsi podatki morajo biti dokumentirani (krstni list, domovnica, poročni list, izpričevala, povelja, dekreti). — V slučaju, da kdo nima dokumentov za podatke, naj te lastnoročno napisane podatke potrdita pri štacijskem ali policijskem poveljstvu dva častnika ali dva ugledna meščana, ki jamčita s svojim podpisom za resničnost podatkov dotičnega častnika. Štacijski, oziroma policijski poveljnik mora potrditi s svojim podpisom in službenim (okroglim) pečatom istinitost podpisov prič. — Vse te prošnje (za vsako osebo v dveh izvodih) naj se do 30. januarja 1919 skupno predložijo poveljstvu II. vojnega okrožja (pers. oddelek). — Neaktivni častniki itd., ki se ne nahajajo več v vojaški službi, se tem potem pozivajo, da takoj izpolnijo gori imenovane prošnje pri štacijskih poveljstvih v Ljubljani, Mariboru, Celju ali Ptuj, pri vojaškem poverjeniku SHS na Dunaju ali pri dopolnilnih poveljstvih Celje, Maribor ali Ljub-

ljana. — Te prošnje morajo biti predložene najkasneje do 25. februarja 1919. — Opominja se, da preti vsem častnikom itd., katerih prošnji ne bodeta točno izpolnjeni in pravočasno predloženi, nevarnost, da se kot častniki itd. ne bodo sprejemali v skupno vojsko SHS. — S tem seveda ne bodo nikakor odvezani vojaških dolžnosti v naši državi.

— Dar tujke v narodne svrhe. Emilija Gasparetijeve, begunka iz Oricce, rodom Italijanka, je darovala v roke dr. Kalana v Celju 7000 K v razne slovenske narodne in dobrodelne namene.

— Vojne draginjske doklade, enkratni nabrani prispevek in zvišanje draginjskih dokladov za aktivne in vpokojene državne uslužbence. Aktivnim državnim uslužbencem in vpokojencem se bodo izplačevale vojne draginjske doklade za enkrat v do sedanjih izmeri in pod istimi pogoji do konca meseca junija 1919 na podlagi dosedanjih odredb. Tudi enkratni nabavni prispevek se bo na podlagi tozadevnega sklepa Narodne vlade izplačal za mesec februar 1919 v isti izmeri, kakor za mesec november 1919, in to aktivnim državnim uslužbencem in vpokojencem. Z vprašanjem izboljšanja gnotnega položaja državnih uslužbencev in vpokojencev se vlada intenzivno bavi, toda iz lahkomisljivih razlogov se to vprašanje do se dan še ni moglo končno rešiti, ker z ozirom na izredno obremenitev državnih financ zahteva podrobnih študij. — Narodna vlada je sklenila na svoji 47. seji z dne 17. januarja t. l. predlagati finančnemu ministru v Belgradu, da se zviša vsem aktivnim in vpokojenim državnim uslužbencem za mesec januar, februar in marec 1919 dosedanja draginjska doklada za 50 %. Po naročilu skupnega finančnega ministra dr. Ninčiča ne sme Narodna vlada dovoliti nikakih novih izdatkov brez dovoljenja finančnega ministrstva v Belgradu.

— Osebnosti. Višji šolski svet SHS v Ljubljani imenuje začasno: Antona Zdoška za učitelja na ljudski šoli v Pliberku, Andreja Likarja za učitelja na ljudski šoli v Dobri vasi, Josipino Stihovo za učiteljico na ljudski šoli v Guštanju, Vido Sokličevico za učiteljico na šoli v Tolstem vrhu (Guštanj), Alojzija Bulovca za učitelja v Črni na Koroškem, Elizabeto Bromanova za učiteljico na šoli v Guštanju, Ludovika Komarja za učitelja na enorazrednici v Kozah pri Dobri vasi, Franca Lužnika za učitelja na šoli v Krejancih pri Galiciji na Koroškem in Antonijo Zaplotnikovo za učiteljico v Krejancih pri Galiciji na Koroškem. — Višji šolski svet SHS v Ljubljani dodeljuje Viktorja Breganta, prov. učitelja, in učiteljico Pavlo Bregantovo (Majcnovo) v začasno službovanje na šolo v Prevaljah. — Višji šolski svet SHS v Ljubljani je odstavil iz javne šolske službe Rudolfa Mörtila, nadučitelja v Libelčah, in Josipa Fleissa, nadučitelja v Kotljah in ju dal na razpolago Nemški Avstriji. — Višji šolski svet SHS v Ljubljani je dodelil Milana Vreca v začasno službovanje kot učitelja na mestno deško šolo v Velikovu. Na isto šolo in v isto službovanje je bil tudi začasno dodeljen Franc Troha. Kot začasni strokovni učitelj na deški meščanski šoli v Velikovu je bil imenovan Ivan Magerl. Mesto šolskega vodje na dvorazrednici v Smarjeti ob Telenbergu zasede Vekoslav Benko. Kot začasni učitelji so bili imenovani: Franc Kramar na dvorazrednici v Smarjeti ob Telenbergu pri Velikovu in Anton Gaspari na trirazrednici v Globasnici v velikovškem okraju. — Višji šolski svet SHS v Ljubljani je odstavil iz javne šolske službe začasnega šolskega vodjo Rudolfa Mittangerja v Prevaljah, šolskega vodjo Alojzija Kocha v Lipici, učitelje Friderika Sörgo v Pliberku, Franca Wuchererja v Krajancih, p. Galicija, Josipa Kobererja v Dobri vasi ter učiteljice Mihaela Rossbacherjevo v Prevaljah, Gabrielo Hierländerjevo v Prevaljah, Josipino Bohrerjevo v Pliberku. — Višji šolski svet SHS v Ljubljani je odstavil od službe Ignacija Weghoferja, ravnatelja meščanske šole v Borovljah in ga dal Nemški Avstriji na razpolago. Njegovo mesto zasede začasno Albin Lajevec, učitelj v Mirni na Dolenjskem. — Višji šolski svet SHS v Ljubljani je odstavil iz javne šolske službe v državi SHS Lea Fortina, učitelja v Smarjeti pri Telenbergu, in Josipa Kulniga, nadučitelja v Smarjeti pri Telenbergu. — Višji šolski svet SHS v Ljubljani je odpustil iz javne šolske službe učiteljico Marijo Krainzevo in Valerijo Tschitschounigovo ter učiteljico ročnih del Sidonijo Hecherjevo, vse v Črni. Nadomestil jih je z učiteljicama Marijo Vizorkovo in Antonijo Ramovsevo. — Višji šolski svet SHS v Ljubljani imenuje Jakoba Wutterja za namestnega učitelja na šoli v St. Primožu v Podjani. — Višji šolski svet SHS v Ljubljani je odstavil od šolske službe šolskega vodjo